

Sygn. akt SNO 21/15

UCHWAŁA

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Bogumiła Ustjanicz

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Aleksandra Herzoga
w sprawie **K. J.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 28 maja 2015 r.,

zażaleń obwinionego sędziego, jego obrońcy i Zastępcy Rzecznika
Dyscyplinarnego

na uchwałę Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 20 stycznia 2015 r.,

w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej

**uchyla zaskarżaną uchwałę i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu - Sądowi
Dyscyplinarnemu w [...].**

UZASADNIENIE

W złożonym przez Prokuratora Okręgowego wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi Sądu Rejonowego w [...] – K. J. stwierdzono, że zgromadzony materiał dowodowy wskazuje na dostatecznie

uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa polegającego na tym, że:

- w okresie od 29 sierpnia 2007 r. do 30 kwietnia 2011 r. w [...], działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, jako funkcjonariusz publiczny – Sędzia Sądu Rejonowego pełniący funkcję Przewodniczącego Wydziału [...], nie dopełniła ciężących na niej obowiązków służbowych wynikających z treści przepisów § 49 ust. 1 i § 57 pkt 1, 2 i 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2007 r., Nr 38, poz. 249, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 lipca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, tj. do dnia 15 sierpnia 2013 r.), § 278 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2007 r., Nr 38, poz. 249) oraz § 384 ust. 2 pkt 11 Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (w brzmieniu nadanym Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 czerwca 2006 r., zmieniającym zarządzenie w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej Dz. Urz. MS z dnia 3 sierpnia 2006 r. z dniem 1 lipca 2006 r.), § 384 ust. 2 pkt 15 cytowanego wyżej zarządzenia (w brzmieniu nadanym Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 2007 r., zmieniającym zarządzenie w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej z dniem 1 stycznia 2008 r., Dz. Urz. MS z dnia 31 stycznia 2008 r.), § 384 ust. 2 pkt 16 cytowanego zarządzenia (w brzmieniu nadanym Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 grudnia 2008 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej z dniem 1 stycznia 2009 r., Dz. Urz. MS z dnia 3 lutego 2009 r.) w ten sposób, że wbrew obowiązkom wskazanym w treści § 57 pkt 1 i 2, § 278 ust. 1 i 2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, jako Przewodnicząca Wydziału, nie zaznajamiała się z zawiadomieniami o ponownym skazaniu przesyłanymi przez Biuro Informacyjne

Krajowego Rejestru Karnego, nie wydawała zarządzeń porządkowych w zakresie dalszego nadania biegu wskazanym zawiadomieniom, wbrew dyspozycji § 49 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, nie wyznaczała sędziów sprawozdawców, zobowiązanych do przeprowadzenia postępowań i wydania stosownych orzeczeń w przedmiocie zarządzenia wykonania kar pozbawienia wolności warunkowo zawieszonych, w sposób określony w treści przepisu art. 351 § 1 k.p.k., zgodnie z którym wyznaczanie sędziów sprawozdawców do rozpoznania poszczególnych zawiadomień o ponownym skazaniu winno następować według kolejności ich wpływu oraz jawnej dla stron listy sędziów danego wydziału, a nadto wbrew dyspozycji przepisów § 384 ust. 2 pkt 11, § 384 ust. 2 pkt 15 i § 384 ust. 2 pkt 16 cytowanego powyżej Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, nie wydawała zarządzeń nakazujących zarejestrowanie poszczególnych zawiadomień o ponownym skazaniu w wykazie „Ko”, przez co jako Przewodnicząca Wydziału nie sprawowała należytego nadzoru nad rozpoznawaniem tego typu kategorii spraw, do czego była zobowiązana na podstawie § 57 pkt 8 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, w wyniku czego doszło do zaniechania wydania przez Sąd postanowień w przedmiocie zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszonej, stosownie do treści art. 75 § 1, 2 lub 3 k.k., w terminie określonym w treści art. 75 § 4 k.k. w sprawach o sygnaturach:[...], w których zarządzenie wykonania kary miało charakter obligatoryjny, oraz w sprawach:[...], w których zarządzenie wykonania kary miało charakter fakultatywny, w wyniku czego działała na szkodę interesu publicznego, wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu sądów powszechnych, tj. czynu z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sędzia K. J. wniosła o nieuwzględnienie wniosku.

Uchwałą z dnia 24 czerwca 2014 r., Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi Sądu Rejonowego K. J. Sąd wskazał m.in., iż brak jest dowodów na umyślne działanie sędziego (a więc popełnienie przestępstwa z art. 231 § 1 k.k.), a także, że ukaranie K. J., za podobnie opisane przewinienie służbowe, w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawie [...], jest wystarczające.

Polemizując ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego, Prokurator Okręgowy zaskarżył powyższą uchwałę. Uchwałą z dnia 18 listopada

2014 r., Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę sędzi K. J. do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Po ponownym rozpoznaniu wniosku Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w dniu 20 stycznia 2015 r., podjął uchwałę na mocy której zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi Sądu Rejonowego– K. J., w zakresie czynu opisanego w złożonym przez prokuratora wniosku.

We wniesionym zażaleniu K. J. podniosła zarzut błędnej oceny dowodów, która miała doprowadzić do błędnych ustaleń faktycznych i błędnego przyjęcia, że stawiany jej zarzut został dostatecznie uprawdopodobniony, a nadto wskazała na sprzeczność pomiędzy treścią uchwały wskazującej zakres jej odpowiedzialności a treścią uzasadnienia. W konkluzji wniosła o zmianę uchwały poprzez odmówienie zezwolenia na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej.

Zaskarżając orzeczenie sądu dyscyplinarnego obrońca K. J., na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., rozstrzygnięciu temu zarzucił naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, mające istotny wpływ na treść uchwały, tj.:

- art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., polegające na oddaleniu wniosku dowodowego obrony z dnia 20 stycznia 2015 r. o przesłuchanie w charakterze świadków sędziów [...] w sytuacji, gdy zeznania tych osób miały pierwszorzędne znaczenie dla oceny sytuacji, w jakiej znalazła się sędzia K. J., podejmowanych przez nią działań, a w konsekwencji reorganizacji pracy wydziału i obecnego jego funkcjonowania, co z kolei ma zasadnicze znaczenie dla prawnokarnej oceny jej zachowania, a co za tym idzie rozstrzygnięcia kwestii zezwolenia na ewentualne pociągnięcie jej osoby do odpowiedzialności karnej,
- art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k., polegające na przekroczeniu zasad związanych z obiektywną i swobodną oceną materiału dowodowego przyjmując, iż opisany we wniosku Prokuratora Okręgowego zarzut popełnienia przez K. J. przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. został dostatecznie uprawdopodobniony w sytuacji, gdy brak ku temu miarodajnych przesłanek w świetle całokształtu materiału poznawczego niniejszej sprawy.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniosł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez odmówienie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi

K. J., ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w [...] we wniesionym na korzyść K. J. zażaleniu podniósł zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę uchwały, który mógł mieć wpływ na jej treść, a polegający na niezasadnym przyjęciu, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędzię K. J. przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., podczas gdy prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz uwzględnienie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku posiedzenia prowadzi do wniosku przeciwnego. Przy tak sformułowanym zarzucie skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez odmowę zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi K. J., ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Wniesione środki odwoławcze okazały się na tyle zasadne, że ich konsekwencją stała się konieczność uchylenia zaskarżonej uchwały i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Opisane wyżej zażalenia podnosiły zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych (zażalenia sędzi K. J. i Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym) oraz obrazy prawa procesowego (art. 170 § 1 pkt 2, art. 4 i 7 k.p.k. – zażalenie obrońcy sędzi). Odniesienie się do zawartych w zażaleniach zarzutów nie jest jednak praktycznie możliwe, ponieważ zaskarżona uchwała nie poddaje się kontroli merytorycznej, a ranga zaistniałych uchybień procesowych powoduje, że orzeczenie to jawi się jako oczywiście niesprawiedliwe.

Zgodnie z art. 424 § 1 k.p.k., który ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu immunitetowym, uzasadnienie uchwały powinno zawierać wskazanie jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych oraz wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia. Uzasadnienie zaskarżonej uchwały nie spełnia powyższych wymogów. Główną część uzasadnienia uchwały Sądu Apelacyjnego –

Sądu Dyscyplinarnego stanowi opis wydarzeń, które miały miejsce w okresie od dnia 29 sierpnia 2007 r. w [...] Wydziale Sądu Rejonowego, w kontekście aktywności zawodowej Przewodniczącej tego Wydziału sędzi K. J. Zawarte na stronach 5 – 9 uzasadnienia ustalenia, a ściślej biorąc relacja o sposobie funkcjonowania Wydziału, oderwane są od podstawy dowodowej. W treści motywacyjnej uchwały wskazuje się jedynie na: „akta osobowe sędziego, zakresy obowiązków, dekrety Prezesa SO w [...]” (s. 5) – w kontekście zakresu obowiązku sędzi J. jako Przewodniczącej Wydziału, pismo z dnia 3 sierpnia 2009 r. – w odniesieniu do okoliczności, iż sędzia ponagłała sędziego S. K. do podejmowania czynności w zakresie jego decernatu oraz zeznania świadków [...]– na okoliczność, że problem „szafy w pokoju [...]” był znany sędzi J. Zawarty w uzasadnieniu opis wydarzeń nie znajduje w znacznej mierze oparcia w podstawie dowodowej w tym sensie, że nie wiadomo które dowody stanowiły podstawę poszczególnych ustaleń. Trudno zatem w zaistniałej sytuacji kontrolować prawidłowość ustaleń przez pryzmat zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych, czy naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, skoro nie wiadomo, co było podstawą tych ustaleń.

Opisany problem komplikuje się jeśli zważyć, że opisywane uzasadnienie w istocie rozmija się z przedmiotem postępowania.

Prokurator wystąpił z wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie sędzi do odpowiedzialności karnej za zachowanie bądź zaniechanie, które – w jego ocenie – wypełniało znamiona przestępstwa określonego w art. 231 § 1 k.k. Obowiązkiem Sądu było zatem poczynienie ustaleń faktycznych, znajdujących oparcie w zgromadzonych dowodach i wysnucie ocen prawnych w kontekście znamion wskazanego wyżej typu czynu zabronionego, ewentualnie innego czynu, jako że jest on związany opisem czynu, a nie jego kwalifikacją prawną. Jak wynika z treści uchwały oraz wywodów zawartych w jej uzasadnieniu Sąd wyraził zgodę na pociągnięcie sędzi J. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. („Zdaniem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, zebrane w śledztwie dowody w dostateczny sposób uzasadniają popełnienie przez K. J. przestępstwa kwalifikowanego z art. 231 § 1 k.k.” – s. 9 uzasadnienia uchwały). Pomijając fakt, że nie wskazano w przytoczonym wywodzie żadnych dowodów ze śledztwa uzasadniających powyższe przekonanie oraz że do podjęcia pozytywnej

uchwały wystarczy stwierdzenie odpowiednio wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez sędziego przestępstwa, należy zauważyć, iż Sąd Apelacyjny w istocie w żaden sposób nie odniósł się, w kontekście zachowania sędzi J., do znamion przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. Przypomnieć zatem trzeba, że przywołany przepis przewiduje odpowiedzialność funkcjonariusza publicznego za przekroczenie jego uprawnień lub niedopełnienie obowiązków i w konsekwencji działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Poza oczywistym przyjęciem, że sędzia jest funkcjonariuszem publicznym, w uzasadnieniu uchwały trudno doszukać się ustaleń i rozważań związanych z pozostałymi znamionami czynu zabronionego. O ile prokurator, co przeniknęło do treści uchwały, próbował w opisie czynu wskazać treść obowiązków obciążających sędzię oraz ich normatywne zakotwiczenie, o tyle w wywodach uzasadnienia uchwały trudno się takich ustaleń doszukać. Motywacyjna część uchwały nie zawiera w istocie żadnych rozważań wskazujących na to, jakie obowiązki – w kontekście twierdzeń prokuratora – obciążały Przewodniczącą Wydziału sędzię J. oraz jakie było ich źródło. Nie sposób przecież zasadnie mówić o wysokim prawdopodobieństwie niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego, jeżeli nie ustalono o jakie obowiązki chodzi i z jakiego źródła wynikają. Sąd Apelacyjny nie tylko nie czyni zadość powyższym wymaganiom, ale popada nadto w sprzeczność. Oto bowiem odnosząc do wskazywanego przez prokuratora naruszenia przez sędzię przepisów art. 351 § 1 i 2 k.p.k. z jednej strony stwierdza, że regulacje te nie mają zastosowania w postępowaniu wykonawczym, z drugiej zaś w dyspozytywnej treści uchwały zezwala na pociągnięcie sędzi do odpowiedzialności karnej m.in. za to, że „nie wyznaczała sędziów sprawozdawców, zobowiązanych do przeprowadzenia postępowań i wydania stosownych orzeczeń w przedmiocie zarządzenia wykonania kar pozbawienia wolności warunkowo zawieszonych, w sposób określony w treści przepisu art. 351 § 1 kodeksu postępowania karnego, zgodnie z którym wyznaczanie sędziów sprawozdawców do rozpoznania poszczególnych zawiadomień winno następować według kolejności ich wpływu oraz jawnej dla stron listy sędziów danego wydziału”.

Występek określony w art. 231 § 1 k.k. należy do kategorii przestępstw z konkretnego narażenia na niebezpieczeństwo, a więc materialnych znamienych

skutkiem, którym jest wystąpienie niebezpieczeństwa powstania szkody w interesie publicznym lub prywatnym (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., I KZP 24/12, OSNKW 2013, z. 2, poz.12). Stwierdzenie, że funkcjonariusz publiczny naruszył art. 231 § 1 k.k. wymaga ustalenia istnienia związku przyczynowego między niedopełnieniem obowiązków a powstaniem zagrożenia dla chronionego prawem dobra publicznego czy prywatnego, na co trafnie zwrócił uwagę w swoim zażaleniu Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym. Rozważań w tej kwestii trudno wszakże doszukać się w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały. Powiązanie przyczynowo – skutkowe występuje także w przepisie art. 231 § 3 k.k., regulującym nieumyślną postać czynu z art. 231 § 1 k.k. (przepis art. 231 § 3 k.k. wymaga zaistnienia skutku w postaci wyrządzenia istotnej szkody).

Brak należytych ustaleń faktycznych, znajdujących swą podstawę w konkretnych dowodach, a także brak jakiegokolwiek w istocie analizy zachowania sędzi J. przez pryzmat znamion czynu zabronionego określonego w art. 231 § 1 k.k. stanowi wystarczający powód do uchylenia zaskarżonej uchwały przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania i zwalnia Sąd Najwyższy z obowiązku odniesienia się do pozostałych zarzutów sformułowanych we wniesionych środkach odwoławczych.

W toku ponownego postępowania Sąd Apelacyjny będzie zobowiązany do uwzględnienia powyższych uwag i w konsekwencji poczynienia ustaleń faktycznych w oparciu o konkretny materiał dowodowy oraz uzasadnienia swojego stanowiska w zgodzie z art. 424 § 1 k.p.k., a więc wskazania, jakie fakty uznał za udowodnione lub nie udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach, a także zastawienia ustaleń związanych z zachowaniem sędzi J., mającego polegać na niedopełnieniu konkretnych obowiązków, ze znamionami poszczególnych typów zabronionych określonych w art. 231 § 1 bądź art. 231 § 3 k.k., z uwzględnieniem konieczności wykazania istnienia związku przyczynowego między niedopełnieniem obowiązków a wystąpieniem wskazanych w tych przepisach skutków.

Kierując się powyższym, orzeczono jak w części dyspozytywnej uchwały.

